T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2023/423
KARAR NO : 2023/748
KARAR TR : 18/12/2023

ÖZET: Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapan davacının, 5996 sayılı Kanun'un 10/E maddesi uyarınca tedbiren görevinden alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi kapsamında İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : O.T
Vekili : Av. H.K
Davalı : Tarım ve Orman Bakanlığı
Vekili : Av. A. S. B

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili,müvekkilininDamızlıkKoyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı olarak görev yapmakta iken, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğünün oluru ile yapılan denetim sonucu düzenlenen 09/12/2022 tarih ve KONT-21/40/126 sayılı soruşturma raporunda; 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı ve Yem Kanunu ve Türkiye Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Anasözleşmesinde belirtilen yönetim kurulunun görev ve sorumluluğunda bulunan hükümlerine aykırı davranıldığının tespit edildiği gerekçesiyle, Tarım ve Orman Bakanlığının 19/01/2023 tarih ve 8496900 sayılı işlemi ile 5996 sayılı Kanunu'nun 10/E-3 maddesi uyarınca müvekkiliningörevine tedbiren son verildiğini, yerine mahkemece kayyım atandığını, ancak; Bakanlık işleminin ve mahkemece müvekkilinin yerine kayyım atanmasının hukuka ve mevzuata aykırı olduğunu ileri sürerek, anılan işleminiptaliistemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Ankara 25. İdare Mahkemesi 03/03/2023 tarih ve E.2023/290, K.2023/297 sayılı kararı**ile, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15. maddesinin l/a bendi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş ve karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Dava dosyasının incelenmesinden; davacının Gaziantep İli, DamızlıkKoyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu başkanlığı görevine son verilmesine ve yerine ilgili Mahkemece kayyım atanmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Kooperatif; tüzel kişiliği haiz bir kişi birliği, başka bir deyişle özel hukuk tüzel kişisidir. 1163sayılı Kanunun atıfta bulunduğu Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre özel hukuk tüzel kişilerine yönelik uyuşmazlıkların çözümyeri adli yargıdır.

Kooperatifin tüzel kişilik kazanıncaya kadar idarece tesis edilen işlemlerin iptali isteminden kaynaklanan uyuşmazlıkların idari yargıda, kooperatifin tüzel kişilik kazanmasından sonra meydanagelen uyuşmazlıkların ise adli yargı yerinde çözümleneceği kuşkusuzdur.

Bu durumda, Kooperatifler Kanunu'na göre kurulmuş, bir özel hukuk tüzel kişisi olan ve Gaziantep İlinde faaliyet gösteren birliğin yönetim kurulu başkanı davacının, 5996 sayılı Kanun'un 10/E maddesi uyarınca tedbiren görevine son verilmesine ilişkin işlemden kaynaklanan uyuşmazlığın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerekmektedir.

Nitekim; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi'nin 21/10/2021 tarih ve E:2021/2940, K:2021/3400 sayılı istinaf başvurusunun reddine dair kararı da bu yöndedir."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargıda dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Ankara 14. Asliye Ticaret Mahkemesi 12/06/2023 tarih ve E.2023/327 sayılı kararı** ile, uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...yapılan değerlendirme sonucunda, dava konusu işlemin dayanağının 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 10/E maddesi olduğu, madde kapsamında bakanlığa verilen yetkinin idari nitelikte bulunduğu, 5018 sayılı Kanun kapsamında ve 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında bakanlığın ve ilgili birimlerinin idare olarak sayıldığı, bu hali ile dava konusu görevden almaya ilişkin işlemin idari işlem niteliğinde bulunduğu, idari işlemlerin iptaline yönelik olarak açılan davalarda görevli yargı yerinin idari yargı olduğu, davacının ya da davalının tacir ya da tacir sayılanlar arasında bulunmadığı, davanın niteliği itibari ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 4/1. maddesinde sayılan davalar arasında da yer almadığı, davanın doğrudan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunundan kaynaklanan nitelikte olmadığı ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 99. maddesinin dava konusu işleme karşı açılan davalarda uygulanma ihtimalinin bulunmadığı, doğrudan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerinden doğmayan davaların işin niteliğine göre yargı mercileri tarafından çözümlenmesinin gerektiği, doğrudan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunundan kaynaklanmayan, ancak çözümünde 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerinin uygulanmasının dava konusu işlemin idari işlem ve yargı yolunun idari yargı olduğu sonucunu değiştirmeyeceği, idari yargı yerince idare tarafından tesis edilen idari işlemin kanuna uygun olup olmadığının değerlendirilmesinin gerektiği, mahkememize açılan dava öncesinde aynı konuya ilişkin olarak açılan dava kapsamında Ankara 25. İdare Mahkemesinin 03/03/2023 tarih, 2023/290 esas. 2023/297 karar sayılı kararı ile adli yargı yerinin görevli olduğuna karar verildiği, kararın taraflara tebliğ edildiği ve istinaf kanun yoluna başvurulmayarak şeklen kesinleştiği, davacı tarafından verilen karar üzerine mahkememize davanın açıldığı, açıklanan gerekçelerle dava konusu idari işleme karşı açılan davada idari yargı yeri olan Ankara İdare Mahkemelerinin yetkili ve görevli olduğu, adli yargı yerinin ve mahkememizin görevli olmadığı değerlendirildiğinden 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun 19/1-2. maddeleri uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına. Uyuşmazlık Mahkemesi kararı sonrasında gerekli iş ve işlemlerin yapılmasına karar vermek gerekmiş, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."*

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

5. 13/06/2010 tarih ve 27610 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun, 10. maddesinin 6. fıkrasının Anayasa Mahkemesinin 20/3/2013 tarihli veE.2012/76, K.2013/44 sayılı kararı ile iptal edilmeden önceki ilk hali (Mülga: 28/1/2015-6589/8 md.)şöyledir:

> *"(6) Gerçek veya tüzel kişiler, hayvan gen kaynaklarının korunması, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve pazarlama amacına yönelik özel hukuk hükümlerine tabi birlikler şeklinde organizasyonlar kurabilir. Bu organizasyonlar, 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulan kooperatiflere sağlanan her türlü vergi ve harç muafiyetinden aynı koşullarla yararlanır. Bakanlık, hayvan gen kaynaklarının korunması, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve belgelendirme gibi konularda bu organizasyonlarla işbirliği yapabilir ve bunların bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerini kontrol eder. Birlikler; merkez birliği şeklinde örgütlenebilir ve ihtiyaç duyduğu yerlerde şube açabilir, asli görevlerini yürütmek üzere teknik ve sağlık personeli çalıştırabilir. Bakanlık; birliklere teknik hizmetler, sağlık hizmetleri ve eğitim konusunda gerektiğinde aynî ve nakdî destek verebilir, birliklerin personel ve tesislerinden yararlanma talebinde bulunabilir."*

6. 5996 Sayılı Kanun'un *"Islah amaçlı yetiştirici birlikleri"* başlıklı 10/A maddesişöyledir:

> *"(Ek: 28/1/2015-6589/1 md.)*
> *(1) Hayvan gen kaynaklarının korunması, araştırılması, tespiti, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve pazarlanması konularında faaliyet göstermek amacıyla gerçek veya tüzel kişi yetiştiriciler tarafından, tüzel kişiliği haiz ve özel hukuk hükümlerine tabi ıslah amaçlı yetiştirici birliği kurulabilir.*
> *(2) Islah amaçlı yetiştirici birliği, koyun ve keçi türlerinde müştereken, diğer hayvan cinslerinde ise aynı türden hayvana veya arılı kovana sahip en az yedi yetiştiricinin bir araya gelmesiyle kurulur. İl düzeyinde ıslah amacına yönelik aynı türden yalnızca bir birlik kurulabilir. Kurucu üyelerce hazırlanıp imzalanan ve Bakanlık tarafından yayımlanan tip ana sözleşmeye aykırı hükümler içermeyen ana sözleşme Bakanlık il müdürlüğüne verilir. Birliğin kuruluşuna izin verilmesi hâlinde ana sözleşme, kurucu üyelerin başvurusu üzerine birliğin bulunduğu yer ticaret sicilinde tescil ve ilan olunur. Birlik, ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır ve tescilden itibaren üç ay içinde ilk genel kurul toplantısını yapar. İlk toplantıda birlik asıl üye sayısının yönetim ve denetleme kurullarını oluşturacak sayının altında olduğunun tespiti hâlinde, toplantı tarihinden itibaren bir ay içinde ikinci genel kurul toplantısı yapılır. Bu toplantıda da yeterli asıl üye sayısına ulaşılamaması hâlinde birlik, Bakanlık il müdürlüğünün onayı*

ile dağılır. Birlikler, ihtiyaç duyulan yerlerde Bakanlığın izniyle şube veya irtibat bürosu açabilir; birliğin görevlerini yürütmek üzere ihtiyaç duyduğu sayıda personel çalıştırabilir.

(3) Ana sözleşmede aşağıda belirtilen hususlara yer verilir:

a) Birliğin adı, amacı ve görevleri

b) Üyeliğe ilişkin şartlar ve üyeliğin sonlandırılması

c) Gelir, gider ve diğer mali hükümler

ç) Sorumluluklar

d) Yönetim, sevk ve idare

e) Temsil ve tescil

f) Dağılma ve tasfiye

g) Denetim

ğ) Diğer konular

(4) Birlikler, merkez birliği şeklinde örgütlenebilir ve faaliyet alanı ile ilgili bir merkez birliği kurabilir. Merkez birliklerinin kuruluşu ve dağılması birliklerde uygulanan esaslara tabi olmakla birlikte, kuruluş ve dağılma onayı Bakanlık tarafından verilir. Merkez birliği en az yedi il birliğinden oluşur. Merkez birliği genel kurulu, üye birliklerin asıl üye sayısına göre yönetmelikle belirlenecek oranlarda seçilecek delegelerden oluşur.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

7. 5996 sayılı Kanun'un *"Islah amaçlı yetiştirici birliklerinin denetimi"* başlıklı 10/E maddesinin ilgili fıkraları şöyledir:

"(Ek: 28/1/2015-6589/6 md.)

(1) Bakanlık, hayvan gen kaynaklarının korunması, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ile pazarlanması faaliyetlerinde, ön soy kütüğü, soy kütüğü gibi kayıt işlemlerinde ve belgelendirme konularında birliklerle iş birliği ve birliklere yetki devri yapabilir. Bakanlık, birliklere teknik hizmetler ile sağlık ve eğitim hizmetleri konusunda gerektiğinde personel ile ayni ve nakdî destek verebilir, bunların bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerini kontrol eder ve gerekli görmesi hâlinde denetler. Bakanlık, birliklerin ve merkez birliklerinin genel kurullarında temsilci bulundurur.

(2) Bakanlık, birlikleri ve merkez birliklerini idari, mali, hukuki ve teknik yönler ile hayvan sağlığı yönünden Bakanlık müfettiş ve kontrolörleri aracılığıyla denetler. Ayrıca, denetim sonuçları Bakanlığa bildirilmek şartıyla merkez birlikleri de kendi denetleme kurulları aracılığıyla üye birliklerini denetleyebilir. Merkez birlikleri ve birlikler, denetim sonuçlarına göre bu Kanun hükümleri çerçevesinde Bakanlıkça verilen talimatlara uymak zorundadırlar.

(3) Yapılan denetimler sonucunda, merkez birliklerinin, birliklerin ve bunların iştiraklerinin yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilerinin, Bakanlıkça verilen talimatlar ile hukuka açıkça aykırı eylem ve işlemlerinin tespit edilmesi durumunda, Bakanlık, kamu yararı ve hizmet gerekleri dikkate alınarak gecikmesinde sakınca görülen hâllerde ileride telafisi güç veya imkânsız zararlara yol açılmasının engellenmesi amacıyla bu kişileri belirli bir süre ile görevden uzaklaştırabilir veya görevlerine tedbiren son verebilir. Bu durumda Bakanlık, bir yıl içinde olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması için gerekli tedbirleri alır.

...

(5) Birliklerde görevli bulunanlar bu kuruluşlara ait mal, para ve para hükmündeki kâğıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kontrolörlere, denetimle görevlendirilen personele ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımda bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmakla yükümlü oldukları gibi Bakanlıkça kendilerinden istenilen her türlü bilgi, belge ve kayıtları, tanınan süre içinde tam olarak vermek zorundadır.

(6) Yönetim kurulu üyeleri ve birlik çalışanları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunlar, suç teşkil eden fiil ve hareketleri ile birliğin para ve malları, bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(7) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

8. 5996 sayılı Kanun'un *"ıslah amaçlı yetiştirici birliklerinin dağılması ve tasfiyesi"* başlıklı 10/F maddesi ise şöyledir:

"(Ek: 28/1/2015-6589/1 md.):

(1) Birlik; ana sözleşme gereğince, genel kurul kararıyla, iflasın açılmasıyla, birlik asıl üye sayısının, yönetim ve denetim kurullarını oluşturacak sayının altına düşmesi hâllerinde Bakanlık il müdürlüğünün onayı ile dağılır. Kuruluş amacına ulaşma imkânının kalmadığının Bakanlıkça tespiti hâlinde ise Bakanlık ilgili genel müdürlüğünün onayı ile dağılır.

(2) Birliklerin dağılması, Ticaret Siciline tescil ile ilan ettirilir.

(3) Islah amaçlı yetiştirici birliklerinin kuruluşu, organları, çalışma usul ve esasları ile dağılma ve tasfiyesine ilişkin olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde Kooperatifler Kanunu hükümleri uygulanır."

9. Türkiye Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Anasözleşmesinin *"Merkez Birliğinin Kuruluş*

Yasal Dayanağı" başlıklı 66. maddesi şöyledir:

"(1) Merkez Birliğinin kuruluşu, 11/6/2010 tarih ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 10/A ila 10/F maddelerine ve bu Kanuna istinaden 26/08/2016 tarih 29813 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Islah Amaçlı Hayvan Yetiştirici Birliklerinin Kurulması ve Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğe göre düzenlenmiştir.

(2) Ana sözleşmede belirtilmeyen hususlar ile çelişen hükümlerde yönetmelik hükümleri geçerlidir."

10.Anasözleşmenin *"Denetim"* başlıklı 67. maddesi şöyledir:

" (1) Merkez Birliği, Kanun, Yönetmelik ve bu ana sözleşmede kendilerine verilen görevlerle ilgili olarak Bakanlığın gözetim ve denetimine tabidir. Bakanlık, Merkez Birliğini idari, mali, hukuki ve teknik yönler ile hayvan sağlığı yönünden Bakanlık müfettiş ve kontrolörleri ile Kanunun 10/E maddesinin beşinci fıkrası hükümleri uyarınca denetimle görevlendirilen personel aracılığıyla denetler. Ayrıca, denetim sonuçları Bakanlığa bildirilmek şartıyla Merkez Birliği de kendi denetleme kurulları aracılığıyla üye birliklerini denetleyebilir. Merkez Birliği denetim sonuçlarına göre Kanun, Yönetmelik ve bu ana sözleşme hükümleri çerçevesinde Bakanlıkça verilen talimatlara uymak zorundadırlar.

(2) Yapılan denetimler sonucunda, Merkez Birliğinin ve iştiraklerinin yönetim kurulu üyeleri ile üst düzey yöneticilerinin, Bakanlıkça verilen talimatlar ile hukuka açıkça aykırı eylem ve işlemlerinin tespit edilmesi durumunda, Bakanlık, kamu yararı ve hizmet gerekleri dikkate alınarak gecikmesinde sakınca görülen hâllerde ileride telafisi güç veya imkânsız zararlara yol açılmasının engellenmesi amacıyla bu kişileri belirli bir süre ile görevden uzaklaştırabilir veya görevlerine tedbiren son verebilir. Bu durumda Bakanlık, bir yıl içinde olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması için gerekli tedbirleri alır.

(3) Merkez Birliğinde görevli bulunanlar bu kuruluşlara ait mal, para ve para hükmündeki kâğıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kontrolörlere, denetimle görevlendirilen personele ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, sayılmasına ve incelenmesine yardımda bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmakla yükümlü oldukları gibi Bakanlıkça kendilerinden istenilen her türlü bilgi, belge ve kayıtları, tanınan süre içinde tam olarak vermek zorundadır.

(4) Yönetim kurulu üyeleri ve Merkez Birliği çalışanları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunlar, suç teşkil eden fiil ve hareketleri ile Merkez Birliğinin para ve malları, bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bakanlık, denetleme yetkisi kapsamının dışında ayrıca yürürlükteki mevzuat hükümlerinin uygulanmasına yönelik olarak Merkez Birliğine istişari görüş bildirebilir.

(6) Merkez Birliğine kredi veren kurum ve kuruluşlar, verilen kredilerin gayesine uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını, plan ve projesine uygunluğu, teknik özellikleri ve kalite açısından denetleyebilir.

11. Anasözleşmenin "*Hüküm Bulunmayan Haller"* başlıklı 68. maddesi şöyledir:

"(1) Merkez Birliği, 24/4/1969 tarih ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulan kooperatiflere sağlanan her türlü vergi ve harç muafiyetinden aynı koşullarla yararlanır.

(2) Merkez Birliğinin kuruluşu, organları, çalışma usul ve esasları ile dağılma ve tasfiyesine ilişkin olarak Kanun, Yönetmelik ve Yönetmeliğe istinaden hazırlanan bu Ana Sözleşmede hüküm bulunmayan hâllerde 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu hükümleri uygulanır."

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari Dava Türleri ve İdari Yargı Yetkisinin Sınırı"* başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

(Değişik:10/06/1994-4001/1 md.)

"İdari dava türleri şunlardır:

a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar"

B. Yargı Kararı

13. 5996 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (6) ve (15) numaralı fıkralarının ve 31. maddesinin (10) ve (11) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla yapılan başvuru sonucunda, Anayasa Mahkemesi 20/3/2013 tarih ve E.2012/76, K. 2013/44 sayılı kararı ile5996 sayılı Kanun'un 10. maddenin 6. fıkrasınıniptalinekarar verilmiştir. İptal kararı gerekçesininilgili kısmı şöyledir:

"... Kanun'un 10. maddesinin (6) numaralı fıkrasında gerçek veya tüzel kişiler tarafından hayvan gen

kaynaklarının korunması, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve pazarlama amacına yönelik özel hukuk hükümlerine tabi birlikler şeklinde organizasyonlar kurulabileceği belirtilmiş, ancak bu birliklerin kuruluşu, sona ermesi, temsili, yönetimi, fiil ehliyetini nasıl kullanacağı, tüzel kişiliğinin bulunup bulunmayacağı, haklara ve borçlara ehil olup olmayacağı konularında kanunla temel kurallar belirlenmeden bu hususların düzenlenmesi maddenin (15) fıkrasında yürütmenin düzenleyici işlemine bırakılmıştır.

Anılan hususlarda kanun koyucunun yasal düzenleme yapmayıp bu hususların düzenlenmesini yürütmenin düzenleyici işlemine bırakması yasama yetkisinin devri sonucunu doğurduğu gibi, yasal çerçevesi çizilmemiş alanda idareye her an değiştirilebilir nitelikte hukuksal tasarruflarda bulunma yetkisinin verilmiş olması hukuki belirlilik ilkesini de zedelemektedir. Hukukumuzda kendine özgü amaçları gerçekleştirmek için kanunla kurulan venitelikleri özel kanunlarında gösterilen 'birlik' isimli yapılar bulunmakta ise de bu yapılarla ilgili genel bir yasal düzenleme bulunmadığından, kurala konu birliklerin hukuki statülerine ilişkin temel hususların belirli olduğunu söylemeye olanak yoktur.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

14. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 18/12/2023 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Asliye Hukuk Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece adli yargı dosyasının ekinde idari yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

15. Raportör-Hâkim Gülay DOĞAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

16. Dava, Gaziantep ili, DamızlıkKoyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı olan davacının, 5996 sayılı Kanun'un 10/E maddesi uyarınca tedbiren görevinden alınmasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanlığının 19/01/2023 tarih ve 8496900 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

17. Somut olay ve konuya ilişkin yasal düzenlemeler irdelendiğinde; 5996 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 6. fıkrasının Anayasa Mahkemesinin kararı ile iptal edilmeyen ilk halinde, Birliğin denetimi ve denetim sonuçlarına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmaz iken, Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararı üzerine yapılan ve yukarıda *"mevzuat"* bölümünde belirtilen yeni düzenlemelerde, Birliğin denetimi ve denetim sonunda alınacak tedbirlere ilişkin hükümlere yer verildiği görülmüştür. Böylelikle, bu gibi hallerde, artık 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na gidilmesine, 1163 sayılı Kanun'abaşvurulmasına olanak bulunmamaktadır.

18. Kaldı ki, Birlikler yönünden Kooperatifler Kanunu'na atıfta bulunan düzenlemenin, vergi, resim, harçmuafiyetlerineilişkin olduğu anlaşılmaktadır.

19. Bu durumda,DamızlıkKoyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı olan davacının, 5996 sayılı Kanun'un 10/E maddesi uyarınca tedbiren görevinden alınmasına ilişkin davalı idare işleminin, idari işlem niteliği taşıdığı açık olduğundan, uyuşmazlığın 2577 sayılı Kanun'un 2/1-b maddesi kapsamında idari yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

18. Yukarıda belirtilen hususlar gözönünde bulundurularak, Ankara 14. Asliye Ticaret Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Ankara 25. İdare Mahkemesinin 03/03/2023 tarih ve E.2023/290, K.2023/297 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGI YERİNİN GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 14. Asliye Ticaret Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Ankara 25. İdare Mahkemesinin 03/03/2023 tarih ve E.2023/290, K.2023/297 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

18/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Nilgün	Doğan	Eyüp
TOPAL	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN